

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 26. IX. 2013

Irena LIPOWICZ

RPO-730169-IV/13/MK

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Pan
Marek Biernacki
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili się reprezentanci stowarzyszeń grupujących działaczy opozycji demokratycznej z lat 70. i 80. ubiegłego stulecia, wnosząc o wsparcie inicjatyw nakierowanych na ułatwienie osobom represjonowanym w tych latach dochodzenia odszkodowań i zadośćuczynień w polskich sądach powszechnych. W swoim piśmie podnoszą oni bowiem, że pomimo istnienia stosownych przepisów, w praktyce dochodzenie wskazanych roszczeń jest bardzo trudne - z przyczyn powołanych w nadesłanym piśmie. Ten stan rzeczy wywołuje u zainteresowanych rozgoryczenie i poczucie lekceważenia ich praw przez władze publiczne, niezrozumiałe dla nich zwłaszcza w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 16 marca 2011 r., którym stwierdzono niekonstytucyjność dwóch dekretów dotyczących stanu wojennego. Jak wynika z pisma, z podobnymi postulatami reprezentanci zwrócili się także do Ministra Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa. Kopię pisma adresowanego do Rzecznika przesyłam w załączeniu.

Jak się wydaje, postulat zwolnienia działaczy niepodległościowych z kosztów sądowych w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za represje doznane w okresie stanu wojennego zasługuje na rozważenie. Koszty takiej zmiany przepisów nie obciążą w istotny sposób budżetu państwa - spraw takich nie jest wiele, a ułatwienie dochodzenia odszkodowań i zadośćuczynień stanowiłoby spełnienie deklaracji ustrojodawcy, zawartych tak w art. 19 Konstytucji, jak i w Jej preambule.

Uprzejmie proszę Pana Ministra, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze

zm.), o rozważenie zasadności podjęcia prac legislacyjnych, mających na celu zwolnienie tej kategorii osób, w tych konkretnych sprawach, od kosztów sądowych.

Będę także wdzięczna za uwagi w sprawie pierwszego postulatu, odnoszącego się do przedawnienia roszczeń z tytułu krzywd doznanych w czasie stanu wojennego, w szczególności w kontekście motywu uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 16 marca 2011 r. (sygn. K 35/08), stwierdzającego niezgodność dwóch dekretów o stanie wojennym z Konstytucją i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych. Jak stwierdził Trybunał, „Ustawa o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych wprowadza istotne ograniczenia w zakresie dochodzenia wolności i praw konstytucyjnych naruszonych przez orzeczenia prawnokarne sądów wydawane do 1989 r. (...) Instrumenty prawne przewidziane przez wymienione wyżej regulacje usuwają więc tylko część skutków wcześniejszych unormowań i nie zapewniają pełnej ochrony interesów jednostki (...) orzekanie w sprawie dekretów stanu wojennego jest konieczne ze względu na ochronę konstytucyjnych wolności i praw. Miał przy tym świadomość, że wielu spośród tych praw i wolności nie da się przywrócić, a ich naruszeń wynagrodzić. Trybunał uznał jednak, że orzeczenie w tej sprawie jest doniosłe dla ugruntowywania rządów prawa i - bez względu na jego ograniczone skutki bezpośrednie - służy zachowaniu zasady zaufania obywateli do państwa i jego instytucji”.

Załącznik 1

Leona Podkościelna

Leona Podkościelna